

Сеть ВУЗов республіки було розширено, їх матеріально-технічна база піднялась на високий рівень, которая відповідає теперешнім вимогам.

І це в свою чергу зіграла більшу роль в вихованні висококваліфікованих кадрів.

Гейдар Алієв а так же вів удачну політику по підготовці національних військових кадрів. Це ясна правда, що в радянське часи прийняття азербайджанців в вищі військові навчальні заклади було цілком заборонено і майже неможливо.

Незважаючи на це великий вождь в справі підготовки військових кадрів з азербайджанців зміг провести в життя більш гнучку політику.

В роки незалежності Гейдар Алієв проводив деякі реформи в області підготовки військових кадрів. Це політика почала свою нову стадію в військовій історії Азербайджану.

Президент Республіки Гейдар Алієв 13 березня 1998 року видав наказ про заснування Нахчіванського філіалу Військового Ліцею ім. Джамида Нахчіванського [1, с. 210; 6, с. 47; 8, л. 1].

Нахчівань, виростилий колись то знаменитих військових генералів, почав вирости нові покоління військових. В сьогоднішній час основу офіцерського складу національної армії складають випускники військової школи заснованої Гейдар Алієвим.

Перераховані думки показують, що в 70–80 роках ХХ століття успіхи в суспільно-політичній, економічно-культурній житті Азербайджану, в тому числі збереження і розвиток національно-духовних цінностей пов'язані з діяльністю Гейдара Алієва. Саме в зв'язку з відродженням національної політики Гейдаром Алієвим в розвитку просвіти, науки, преси, літератури і мистецтва відкрилась нова ера.

В ці роки розширилось вивчення і пропаганда культурного спадку, історії і мови нашого народу.

Список використаних джерел

1. Azərbaycan tarixi: 7 cildə, VII c. – Bakı : Elm, 2008. – 608 s.
2. Əliyev H. Ədəbiyyatın yüksək borcu və amalı. – Bakı : Ozan, 2000. – 548 s.
3. Xəlilov S. Heydər Əliyev və müstəqil dövlətin milli-mənəvi dəyərlər sistemi. – Xalq qəzeti. – 10 may 2008. – № 100.
4. Kərimov C. Böyük ədibə Ümumxalq məhəbbəti. – Şərq qapısı qəzeti. – 1 oktyabr 1974. – № 230.
5. Qasımov Ə. Heydər Əliyevin milli tərəqqi strategiyası və Naxçıvan Muxtar Respublikası (1969–2003-cü illər) // AMEA Naxçıvan Bölməsinin Xəbərləri (Xüsusi buraxılış), 2013. – № 5. Səhifə neçədən–neçəyə 64.
6. Qasımov Ə. Heydər Əliyevin milli tərəqqi strategiyası və Naxçıvan Muxtar Respublikası (70–80-ci illər). – Bakı: Nəşriyyat, 2009, ümumi səhifə sayı.
7. Səfərlı F. Azərbaycanı müstəqilliyə hazırlayan və bərpadan sonra müstəqilliyi qoruyub əbədiləşdirən ümummilli lider // AMEA Naxçıvan Bölməsinin Xəbərləri (Xüsusi buraxılış), 2013. – № 5. Səhifə neçədən–neçəyə 47.
8. Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Arxivi. – F. 613. – siy. 1. – iş.730. – v. 1.
9. Naxçıvan Muxtar Respublikası Dövlət Arxivi. – F. 613. – siy. 1. – iş.730. – v. 2.
10. Naxçıvan Ensiklopediyası: 2 cildə, II c. – Nəşr olunduğu yer : Nəşriyyat. – 376 s.

Akberov G., Nakhchivan branch of ANAS (Azerbaijan), qadir1976@inbox.ru

Developing of the national–moral values in Nakhchivan in the first time of the Heydar Aliyev's political authority

In the article it is dealt with the activity years of the national leader of Azerbaijan people Heydar Aliyev, who was the leader of Azerbaijan SSR in his first time (1969–1982) political authority. Also it is informed his care, that showed to the de-

veloping of the national–moral values, to being eternalized of the memory of the science and cultural workers, notable personalities in Nakhchivan.

Keywords: National values, museum, creative work, national awaken.

Akberov G., Nakhchivan's branch of ANAS (Azerbaijan), qadir1976@inbox.ru

Розвиток національно-духовної цінності в першому періоді політичної діяльності Г. Алієва в Нахчівані

Говориться про загальнонаціонального лідера Азербайджанського народу Гейдара Алієва в першому періоді (1969–1982) його керівництва Азербайджанської РСР, показана його турбота у розвитку національних цінностей, увічнення пам'яті видатних діячів науки і культури.

Ключові слова: національна цінність, національне відродження, музеї, творчість.

* * *

УДК 94(410)“1898”

Bogdanova T. G.

candidate of historical sciences, docent of the Department of philosophy and social sciences, Lugansk State medical University (Ukraine, Lugansk), docent.smile@mail.ru

THE BRITISH INTERESTS ON FAR EAST AT THE END OF XIX CENTURY: ECONOMICAL ASPECT

In the article the main reasons of the British movement to Far East were analyzed. One of the research's methods of Chinese market was Beresford's mission. Lord Charles Beresford was a British Admiral, a Member of Parliament, with a breezy manner and gift for talk, who in the year of 1898, had gone out to China unofficially as a representative of the Associated Chambers of Commerce of Great Britain. In available scientific literature Beresford's mission is represented in the form of the trip having propaganda character. However the analysis of sources allows claiming that actually the singular tasks of political and military and prospecting character were set for mission. Beresford had to analyze economic and political situation in China at the end of XIX century. Traveling within three and a half months across China, Beresford called representatives of English and the American trading companies for a unification of British–American interests, agitated for the doctrine of “open doors”. Having returned to England, lord Beresford published the report on the trip in the form of the book under the name “Disintegration of China, with the Review of Its Real Trade, Finance, Waterways, Military Forces, the Railroads, Policy and Expectations”. Later, this mission played important role for English–American rapprochement and “opening” of China for external trade in 1899.

Keywords: Great Britain, United States of America, China, Beresford, foreign politics, international relations.

(стаття друкується мовою оригіналу)

The Victorian era which comprised the second half of the 19th century, called after Queen Victoria, was a period in which Britain became the strongest world power: besides the greatest financial and commercial power, the greatest sea power and the greatest colonial power. In was the era of the greatest colonial expansion.

At the end of the XIX century Great Britain, relying on the financial and naval power, by the using of different diplomatic shifts tried to create the coalition of leading powers of the world. The Far East became one of such regions where interests of applicants for leadership were crossed.

A lot of native and foreign scientists dedicated their researches to this problem. This literature includes chapters of different books, articles in magazines, monographs etc. Among them we can distinguish famous foreign authors, such as Allen H., Friedman I., Lamb A., McCordock R., Neale R. G. etc. [1].

Within this scientifically field we can find a lot of information about Britisheconomic and political interests on Far East. And it is clear, because since 1840 Great Britain had played the leading part in the economic exploitation of China. At the end of XIX century Britain trade with China amounted to 65 per cent of China's total foreign trade, 85 per cent of which was carried in British vessels. To pro-

tect her lucrative Chinese markets from the closing pincers of France in the south and Russia in the north (allies since 1894), England took a new interest in the territorial integrity of China [2, p. 39–40].

The alternatives that presented themselves were an alliance or, in keeping with balance of power tactics, an international stalemate that would have the same result. The problem, which preoccupied the British cabinet during the winter and spring of 1898, was solved at last by cautious moves toward each of the suggested objectives. While the cabinet secretly discussed taking part in the dismemberment of China, its members publicly frowned on that policy and proclaimed their faith in the open door, their determination to defend British interests in China, and, on January 17, extended the first feeler for an alliance—with Russia. When this failed to produce results, they turned to the United States [2, p. 42].

However, Salisbury wanted an open door for trade with all China but he also wished to have a sphere of special privilege. Now, England desired American support to prevent the closing of the door to British trade in those parts of China which had fallen to the other Powers. The motive, however, was not exclusively economic; Russia was the nation from which England had most to fear, not only in China but also all across Asia and Eastern Europe [3, p. 287].

So, in Chinese affairs England was looking for American “friend”. In 1898 it seemed, as it had seemed so many times since then, that the turning point had come, that some form of close association with one or more transatlantic powers for a common political purpose was inevitable. Beresford was not alone in his light-hearted enthusiasm. The British government, notwithstanding the rebuff in 1898, still clung to the idea that the logic of events in China would force the United States into more intimate relations with England [3, p. 288].

Lord Charles Beresford was a British Admiral, a member of Parliament, with a breezy manner and gift for talk, who in the year of 1898, had gone out to China unofficially as a representative of the Associated Chambers of Commerce of Great Britain [4, p. 185]. Also he was regarded by most Americans as the leading foreign authority on the Chinese question. He had substantial influence upon General Secretary of USA John Hay and probably upon American president McKinley and Rockhill as well [5, p. 138].

In available scientific literature Beresford’s mission is represented in the form of the trip having propaganda character. However the analysis of sources allows claiming that actually the singular tasks of political and military and prospecting character were set for mission.

Having arrived at the beginning of October to China, lord Beresford at first didn’t meet neither the Chinese authorities, nor officials of foreign powers in China. So to it certain time was possible to keep impression that its mission has strictly private character and pursues only commercial tasks [6, p. 52–53].

Gradually it started meeting the Chinese dignitaries, mainly governors of provinces, consuls, merchants, businessmen. After a meeting with the Chinese official Li Hong-Zhang, to Beresford was necessary to open true intentions of the visit. Chamberlain’s messenger demanded that the Chinese government developed measures for improvement of the financial position, having asked English

bankers for the help. Besides, Beresford indicated the need of improvement of the Chinese military system, by submission to her English instructors. At last, he paid attention Li Hong-Zhang to falling of the Chinese funds at the European exchange as reactions to unstable situation in China. In a word, Beresford imposed to China the actual protectorate and sought to force China to join in the course of the policy directed against Russia. However Li Hong-Zhang, despite importance of arguments, didn’t show enthusiasm concerning these requirements [7, p. 114].

Traveling within three and a half months across China, Beresford called representatives of English and the American trading companies for a unification of British–American interests, agitated for the doctrine of “open doors”. Promotion of this slogan which has found a wide support in the United States, Beresford began the path to the Anglo–American agreement. Already in debuts in San Francisco he agitated for the union between England, the USA, Germany and Japan, establishment of protectorate of these powers over China and the organization them the Chinese army in number of 250 thousand people for fight against Russia [6, p. 53].

Lord Beresford, after a more or less spectacular trip across the continent, arrived in Washington, February 21. In his honor that day Hay gave a luncheon for fourteen to which he invited many Senators, some army and navy officers, and, with that tact which never deserted him on such occasions. He hurried back to England and rushed through the press “The Break-up of China”. But on top of his plan floated the continuing spheres of influence and interest of Russia, Germany, France and Great Britain. The publication of the book served to keep alive, even to increase, the discussion of the expected partition of the Empire [8, p. 288].

Moreover, Beresford reached an American reading audience through his North American Review article, “China and the Powers”, too. But Beresford’s impact upon the American public (and especially upon the business community) took on an added dimension with his trip through the United States in early 1899, following on the heels of his semi-official survey in China itself. His cross-country trek was a triumphant tour da force: a warm visit with his old friend Hay; private talks with the President which left McKinley clearly impressed; conference with Rockhill and key congressional leaders; private chats with leading American businessmen; and widely heralded speeches on the banquet circuit. Similarly, his speech to the American Asiatic Association (and guests) in New York excited warm response from his elite audience, prompting ironmaster Abram S Hewett, the program co-speaker, to assure Beresford that “it is our desire to give the fullest possible expression...supporting the policy of Open Door” and the “preservation of the integrity of the Chinese Empire” [5, p. 138–139].

Despite of so bright prospects, the American ruling classes at once began to cool down as soon as became to guessed that offered benefits in China will demand from the USA of big expenses for implementation of plans of Great Britain [6, p. 54].

And though Beresford’s mission didn’t solve the initial tasks set for it, promotional campaign in favor of policy didn’t take place “open doors” completely in the United States of America. Soon the head of the state parliament John Hey declared himself the supporter of this policy.

Having returned to England, lord Beresford published the report on the trip in the form of the book under the name

“Disintegration of China, with the Review of Its Real Trade, Finance, Waterways, Military Forces, the Railroads, Policy and Expectations”, in which he also espoused the “open door” policy, warned against the Russian threat to American trade, and urged that “a decision must be arrived at the action of some sort taken very soon” [5, p. 138].

References

1. Allen H. C. Great Britain and the United States. A History of Anglo-American Relations (1783–1952). – L., 1954. – 1024 p.; Friedman I. British Relations with China 1931–1939. – N.Y., 1940. – 143 p.; Lamb, Alistair. Britain and Chinese Central Asia: The Road to Lhasa, 1767–1905. – London, 1960. – 154 p.; McCordock Ph. D. British Far Eastern Policy, 1894–1900. – N.Y., 1931. – 376 p.; Neale R. G. Great Britain and United States Expansion: 1898–1900. – Michigan, 1966. – 229 p.
2. Griswold A. W. The Far Eastern Policy of the United States. – New Haven, London, 1962. – 530 p.
3. Dulles F. R. Prelude to world power. American Diplomatic History, 1860–1900. – N.Y., 1965. – 238 p.
4. Dennis A. L. P. Adventures in American Diplomacy, 1896–1906. – N.Y., 1969. – 537 p.
5. McCormick. China Market. America's Quest for Informal Empire, 1893–1901. – Chicago, 1967. – 241 p.
6. Erusalimskiy A. IzistoriiimperialisticheskoyopolitikiAngliinaDalnemVostoke v konce XIX veka (missialordaBeresforda) // VI. – 1951. – № 5. – P. 43–54 [From the History of imperial British politics on Far East at the end of XIX century (mission of lord Beresford) // Questions of History. – 1951. – № 5. – P. 43–54] (rus).
7. Fursenko A. A. Borba za razdel Kitaya I americanskaya doktrina otkrytych dverey, 1895–1900. – M. – L. : Izdatelstvo AHSSSR, 1956. – 237 p. [Thefight for Chinese division and American doctrine of Open Door, 1895–1900. – Moscow – Leningrad. : published by ASUSSR, 1956. – 237 p.].
8. Dennett T. John Hay. From Poetry to politics. – N.Y., 1963. – 476 p.

Богданова Т. Г., кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії та соціальних наук, ДЗ “Луганський державний медичний університет” (Україна, Луганськ), docent.smile@mail.ru

Британські інтереси на Далекому Сході наприкінці XIX ст.: економічний аспект

Проаналізовано основні мотиви, що спонукали Великобританію до проникнення у далекосхідний регіон. Одним з засобів дослідження китайського ринку стала організація мисії лорда Чарльза Бересфорда у 1898 році. На основі доступних для опрацювання джерел та літератури, можна зробити висновок, що в цілому, ця подорож носила агітаційний характер, але мала за основу більш глибокі цілі та завдання аналізу економічної та політичної ситуації в Китаї, що склалася у зазначений період. Результатом подорожі Бересфорда до Китаю стало видання його книги “Розпад Китаю з урахуванням його теперішньої торгівлі, валюти, водних шляхів, армії, залізниць, політики та перспектив на майбутнє”. Згодом, саме ця мисія відіграла важливу роль у встановленні англо-американського порозуміння у зазначений період та “відкриття” Китаю для зовнішньої торгівлі у 1899 р.

Ключові слова: Великобританія, Сполучені Штати Америки, Китай, Бересфорд, зовнішня політика, міжнародні відносини.

Богданова Т. Г., кандидат исторических наук, доцент кафедры философии и социальных наук, ГУ “Луганский государственный медицинский университет” (Украина, Луганск), docent.smile@mail.ru

Британские интересы на Дальнем Востоке в конце XIX в.: экономический аспект

Проанализировано основные мотивы, которые побудили Великобританию проникнуть в дальневосточный регион. Одним из способов исследования китайского рынка стала организация миссии лорда Чарльза Бересфорда в 1898 г. На основе доступных для исследования источников и литературы, можно сделать вывод, что в целом, эта поездка носила агитационный характер, но имела целью более глубокие цели и задачи анализа экономической и политической ситуации в Китае, который сложился в указанный период. Результатом путешествия Бересфорда в Китай стало издание его книги “Распад Китая с учетом его настоящей торговли, валюты, водных путей, армии, железных дорог, политики и перспектив на будущее”. В дальнейшем, именно эта миссия сыграла важную роль в установлении англо-американского сотрудничества в указанный период и “открытие” Китая для внешней торговли в 1899 г.

Ключевые слова: Великобритания, Соединенные Штаты Америки, Китай, Бересфорд, внешняя политика, международные отношения.

* * *

УДК 930:34:930

Сєряков О. А.

здобувач кафедри іноземних мов та українознавства
Полтавська державна аграрна академія
(Україна, Полтава), 125125.75@mail.ru

ІСТОРИОГРАФІЯ РЕФОРМИ АДВОКАТУРИ 1864 Р. В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ: СТАН НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ ТЕМИ

Проаналізовано зміст історіографічних праць, присвячених реформі адвокатури 1864 року, опублікованих у дорадянській, радянській та сучасній періоди. Водночас висвітлено характеристику даної реформи, здійснену як безпосередньо істориками, так і правознавцями, юристами, адвокатами, у роботах яких частково міститься її історіографічний аналіз.

Ключові слова: історіографія, історична наука, адвокатура, Російська імперія.

На сьогодні в історіографії фактично відсутнє синтезуюче історіографічне дослідження з реформи адвокатури 1864 року, яке б аналітично охоплювало історіографічні праці дорадянської, радянської та сучасної доби. Історіографи приділяли замало уваги історіографії реформи адвокатури 1864 р. Отже, спроба висвітлити стан наукової розробки даної теми в історіографічному ключі є актуальною.

З огляду на суперечливі оцінки згаданої реформи в історичній науці різних історичних періодів ставимо за мету проаналізувати виключно історіографічні праці, присвячені адвокатури, реформованій за Судовими статутами 1864 р. в Російській імперії. Водночас, рахуючись із тим, що до історіографічного аналізу питання стали вдаватися не лише історики, а й юристи, правознавці, адвокати – аналіз їхніх історіографічних оцінок в поєднанні з оцінками істориків є для нас важливим завданням.

Результати дослідження. У дорадянський час, хронологічно – від періоду розроблення реформи 1850–ті роки до початку XX століття, поки реформа втілювалася у віддалених регіонах імперії, виключно історіографічних праць створено не було. Досить короткий огляд опублікованих видань по темі було зроблено в небагатьох роботах. Зокрема, питанням аналізу найрізноманітніших законопроектів судової реформи цікавився В. М. Гессен, який здійснив і огляд праць своїх опонентів [1]. Однак таке дослідження можна вважати історіографічним досить умовно. Також воно стосувалося проектів судової реформи загалом й містило досить поверхові окремі оцінки реформи адвокатури.

Необхідно вказати, що вивчення реформи адвокатури в радянську добу відбувалося в несприятливих політичних умовах, оскільки радянська влада принципово знищила інститут адвокатури, запровадженій 1864 року. Так, під час громадянської війни було прийнято нормативні акти, якими ліквідували інститут адвокатури, а безпосередньо відоме широкому загалу ставлення самого В. Леніна до адвокатури вкрай негативно зорієнтувало істориків. Значний прорив в дослідженнях історії адвокатури Російської імперії було зроблено в 1960–1970–і роки. До 100 річчя судових реформ загалом, вийшла низка дисертаційних праць і монографій про перебіг судових реформ в Правобережній Україні, Азербайджані, Башкирії, на Дону, Білорусі [2; 3; 4; 5; 6]. У перших розділах цих праць містився короткий історіографічний огляд джерельної бази. Водночас їхні автори як судові реформи загалом, так і реформу адво-